

جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش
معاونت آموزش متوسطه
دفتر آموزش متوسطه نظری

طرح درس روزانه کتاب فارسی 3

مشخصات کلی	شماره طرح درس: 2 مجری: شریا گوزلی	موضوع درس: مست و هشیار کلاس: دوازدهم انسانی	تاریخ اجرا: تعداد فراگیران: 12 نفر	مدت اجرا: 90 دقیقه مکان: دبیرستان زینبیه
------------	--------------------------------------	--	---------------------------------------	---

الف: قبل از تدریس

اهداف بر اساس تلفیقی از هدف نویسی برنامه درسی ملی و طبقه بندی جدید بلوم

سطح هدف	اهداف و پیامدها
هدف کلی	دانش آموزان اطلاعات بیشتری از ادبیات تعلیمی و مناظره در ادبیات به دست بیاورند.
اهداف مرحله ای	دانش آموزان در قلمرو ادبی بتوانند آرایه های ادبی در درس مست و هشیار را تشخیص دهند. دانش آموزان در قلمرو زیبایی معنی لغات سخت درس «مست و هشیار، شعرخوانی در مکتب حقایق» را بفهمند. دانش آموزان در قلمرو زیبایی تفاوت معنایی افعال را تشخیص دهند؛ همچنین نکات دستوری که در درس قبلی تدریس شده را تشخیص دهند. دانش آموزان مناظره در ادبیات را بفهمند. دانش آموزان از درس مست و هشیار، شعرخوانی در مکتب حقایق برداشت اخلاقی و مرتبط با سبک زندگی داشته باشند. دانش آموزان بتوانند پاسخ کارگاه درس پژوهی را بدهند.
هدف های رفتاری آموزشی	اهداف (با رعایت توالی محتوای درسی) انتظارات در پایان آموزش عناصر برنامه درسی ملی تعقل، ایمان، علم، عمل و اخلاق عصره ارتباط با خود خدا خلق خلقت حیطه و سطح در بلوم
	پروین اعتصامی و ادبیات تعلیمی را به خوبی بشناسند.
	خوانش درس با لحن درست.
	درک پیام های اخلاقی و آموزشی درس.
	علاقه و اشتیاق به انجام تحقیق.
	پاسخ گویی به پرسش های آغازین.
	سه قلمرو «فکری، ادبی، زیبایی» را تفکیک کنند و هرکدام را تشخیص داده و بفهمند.
	معنی لغات سخت درس را بدانند.
	معنی و مفهوم کلی درس و ابیات آن را بدانند.
	نفکیک و تشخیص ادبیات تعلیمی از انواع ادبی دیگر.
	به کار بردن آنچه این درس از ما می خواهد (قلمرو فکری: ادبیات تعلیمی) (قلمرو ادبی: مناظره، طنز جدی) (قلمرو زیبایی: تفاوت معنایی افعال)
	ارتباط شعر با ادبیات تعلیمی را خوب بفهمند.
	نکات سبک زندگی در مست و هشیار، شعرخوانی در مکتب حقایق را درک کنند و در زندگی به کار ببندند.
رنوس مطالب	1) مست و هشیار 2) شعرخوانی در مکتب حقایق 3) کارگاه درس پژوهی

مواد و رسانه‌های آموزشی	1) کتاب آموزشی خوانش درس با لحن و موسیقی 7) در صورت آماده شدن پاورپوینت کلی درس 2) تخته و نوشت افزار 3) پروژکتور 5) صداهای مربوط به 6) تصاویر پروین اعتصامی و فضای درس مست و هشیار 8) برگه یا دفتر کلاسی
پیش بینی رفتار ورودی	فعالیت دبیر: پرسش «از درس قبل مخصوصا آنچه در درس قبل، جدید آموزش داده شده» بررسی و دیدن تحقیقات انجام شده توسط دانش آموزان «درباره مناظره در ادبیات، پروین اعتصامی، طنز جدی یا طنز تلخ» فعالیت های دانش آموزان: پاسخ به پرسش های دبیر. «از درس قبل مخصوصا آنچه در درس قبل، جدید آموخته اند» ارائه تحقیق «درباره مناظره در ادبیات، پروین اعتصامی، طنز جدی یا طنز تلخ»
ایجاد ارتباط اولیه	فعالیت دانش آموزان: بلند شدن از جای خود و صلواتی به نیت سلامتی و فرج حضرت مهدی «عج» هدیه می کنند. با اجازه دبیر می نشینند و آماده شروع کلاس می شوند. فعالیت دبیر: فرستادن صلوات همراه دانش آموزان دعوت دانش آموزان به نشستن حضور و غیاب و احوال پرسشی با دانش آموزان توجه به وضعیت روحی و جسمی دانش آموزان
گروه بندی، مدل و ساختار کلاسی	حلقه در جلوی تابلو کلاس تشکیل می شود به طوری که تابلو قسمتی از حلقه شود. جای دبیر جلوی تابلو است. حلقه به نام شهید محسن حججی مزین است. کار به صورت مشارکتی و هم فکری انجام می شود.
روش ایجاد و تداوم انگیزه	نمایش تصاویر پروین اعتصامی و فضای درس مست و هشیار پخش صداهای مربوط به خوانش درس با لحن و موسیقی *****در نظر گرفتن نمره، مثبت و منفی در ارزشیابی آغازین، تکوینی و تکمیلی*****
ارزشیابی آغازین	برای ایجاد پل ارتباطی با جلسه قبل و ورود به درس جدید و با توجه به پیش بینی رفتار ورودی سؤالاتی روی تخته نوشته می شود. ادبیات تعلیمی را تعریف کنید؟ حذف فعل به قرینه لفظی و معنایی را با نمونه توضیح دهید؟ جهش ضمیر را با مثال توضیح دهید؟ ...و... مناظره یعنی چه؟ چند نمونه مناظره در ادبیات فارسی نام ببرید؟ به چه طنزی طنز تلخ یا طنز جدی می گویند؟ ...و... دانش آموزان باهم فکری هم و پازل وار جواب ها را می دهند. سپس دبیر پاسخ های دانش آموزان را جمع بندی میکند و نتیجه آن را به دانش آموزان ارائه می دهد. **نکته: دبیر برای هر دانش آموزی با توجه به میزان فعالیت و نظم نمره در نظر می گیرد؛ این کار باعث اهمیت دادن و توجه به کلاس و داشتن فعالیت توسط دانش آموزان می شود.
روش های تدریس	روش بارش فکری گفت وگو و هم فکری دانش آموزان دبیر راهنمای این گفت وگو و هم فکری است ایجاد خلاقیت و اعتماد به نفس در دانش آموزان
ب: فعالیت های مرحله حین تدریس	

10 دقیقه	دبیر با هم فکری دانش آموزان توضیحی با مثال درباره لحن های متفاوت خوانش (حماسی، عاطفی، داستانی، تعلیمی، میهنی و...) می دهد. دبیر با هم فکری دانش آموزان مناظره را با مثال توضیح می دهد. دبیر با هم فکری دانش آموزان طنز جدی را توضیح داده و چند نمونه ذکر می کند. دبیر با هم فکری دانش آموزان تفاوت معنایی افعال را توضیح می دهد. دانش آموزان توضیحات دبیر که بر روی تخته نوشته شده است را یادداشت می کنند.	آماده سازی																				
فعالیت های معلم- دانش آموز: این فعالیت ها به صورت تلفیقی مطرح می شود و تفکیک آن به معنای مجزا بودن فعالیت های معلم و دانش آموز است و منطقی به نظر نمی رسد و به همین خاطر از خط چین استفاده شده است.																						
<table><tr><th>فعالیت های معلم</th><th>فعالیت های دانش آموزان</th></tr><tr><td>دبیر از دانش آموزی می خواهد قسمتی از درس را همان طور که شنیده (دبیر خوانده یا صدای خوانش پخش شده) بخواند.</td><td>دانش آموزان همه هنگام خواندن به کتاب توجه می کنند و فقط دبیر اجازه دارد ایرادات خواندن را بازگو کند.</td></tr><tr><td>از دانش آموزان خواسته می شود آنچه در دروس قبل به آن ها یاد داده شده است + آنچه همین الان به دانش آموزان یاد داده شده را به صورت تک تک و با خیال راحت درباره ی قسمت خوانده شده بازگو کنند.</td><td>دانش آموزان با همکاری و هم فکری هم و با کمک یادداشت های قبلی و جدید خود توضیحات مورد نظر و معنی در صورت لزوم برای قسمت خوانده شده را تک تک بازگو می کنند.</td></tr><tr><td>دبیر توضیح می دهد که لازم نیست برای هر قسمت همه پاسخ دهند. هرکجا که نظری جدید دارید یا نظری دارید که نظر دوستان را تکمیل می کند ارائه دهید.</td><td>دانش آموزان نکات تکراری نمی گویند. یا نکته جدید می گویند. یا نکته را که دوست خود گفته را تکمیل می کنند.</td></tr><tr><td>دبیر در پایان هر قسمت نکاتی که دانش آموزان از قلم انداخته اند را بیان می کند.</td><td>دانش آموزان با مداد توضیحات مورد نظر خود و آنچه را لازم دارند یادداشت می کنند.</td></tr><tr><td>دبیر شعرخوانی در مکتب حقایق را با لحن صحیح می خواند یا در صورت امکان از خوانشی درست با موسیقی مناسب بهره می برد.</td><td>چند تا از دانش آموزان به صورت داوطلب یک بار قسمت قسمت شعرخوانی در مکتب حقایق را مانند آنچه شنیده اند می خوانند.</td></tr><tr><td>دبیر از دانش آموزان می خواهد جواب سوالات درک و دریافت را آزادانه و با رعایت قوانین از قبل گفته شده بگویند.</td><td>دانش آموزان نظرات خود را ارائه می دهند.</td></tr><tr><td>دبیر در پایان هر قسمت نکاتی که دانش آموزان از قلم انداخته اند را بیان می کند.</td><td>دانش آموزان با مداد توضیحات مورد نظر خود و آنچه را لازم دارند یادداشت می کنند.</td></tr><tr><td colspan="2"> **نکته: دبیر برای هر دانش آموزی با توجه به میزان فعالیت و نظم نمره در نظر می گیرد؛ این کار باعث اهمیت دادن و توجه به کلاس و فعال بودن توسط دانش آموزان می شود. </td></tr><tr><td colspan="2">50 دقیقه</td></tr></table>			فعالیت های معلم	فعالیت های دانش آموزان	دبیر از دانش آموزی می خواهد قسمتی از درس را همان طور که شنیده (دبیر خوانده یا صدای خوانش پخش شده) بخواند.	دانش آموزان همه هنگام خواندن به کتاب توجه می کنند و فقط دبیر اجازه دارد ایرادات خواندن را بازگو کند.	از دانش آموزان خواسته می شود آنچه در دروس قبل به آن ها یاد داده شده است + آنچه همین الان به دانش آموزان یاد داده شده را به صورت تک تک و با خیال راحت درباره ی قسمت خوانده شده بازگو کنند.	دانش آموزان با همکاری و هم فکری هم و با کمک یادداشت های قبلی و جدید خود توضیحات مورد نظر و معنی در صورت لزوم برای قسمت خوانده شده را تک تک بازگو می کنند.	دبیر توضیح می دهد که لازم نیست برای هر قسمت همه پاسخ دهند. هرکجا که نظری جدید دارید یا نظری دارید که نظر دوستان را تکمیل می کند ارائه دهید.	دانش آموزان نکات تکراری نمی گویند. یا نکته جدید می گویند. یا نکته را که دوست خود گفته را تکمیل می کنند.	دبیر در پایان هر قسمت نکاتی که دانش آموزان از قلم انداخته اند را بیان می کند.	دانش آموزان با مداد توضیحات مورد نظر خود و آنچه را لازم دارند یادداشت می کنند.	دبیر شعرخوانی در مکتب حقایق را با لحن صحیح می خواند یا در صورت امکان از خوانشی درست با موسیقی مناسب بهره می برد.	چند تا از دانش آموزان به صورت داوطلب یک بار قسمت قسمت شعرخوانی در مکتب حقایق را مانند آنچه شنیده اند می خوانند.	دبیر از دانش آموزان می خواهد جواب سوالات درک و دریافت را آزادانه و با رعایت قوانین از قبل گفته شده بگویند.	دانش آموزان نظرات خود را ارائه می دهند.	دبیر در پایان هر قسمت نکاتی که دانش آموزان از قلم انداخته اند را بیان می کند.	دانش آموزان با مداد توضیحات مورد نظر خود و آنچه را لازم دارند یادداشت می کنند.	**نکته: دبیر برای هر دانش آموزی با توجه به میزان فعالیت و نظم نمره در نظر می گیرد؛ این کار باعث اهمیت دادن و توجه به کلاس و فعال بودن توسط دانش آموزان می شود.		50 دقیقه	
فعالیت های معلم	فعالیت های دانش آموزان																					
دبیر از دانش آموزی می خواهد قسمتی از درس را همان طور که شنیده (دبیر خوانده یا صدای خوانش پخش شده) بخواند.	دانش آموزان همه هنگام خواندن به کتاب توجه می کنند و فقط دبیر اجازه دارد ایرادات خواندن را بازگو کند.																					
از دانش آموزان خواسته می شود آنچه در دروس قبل به آن ها یاد داده شده است + آنچه همین الان به دانش آموزان یاد داده شده را به صورت تک تک و با خیال راحت درباره ی قسمت خوانده شده بازگو کنند.	دانش آموزان با همکاری و هم فکری هم و با کمک یادداشت های قبلی و جدید خود توضیحات مورد نظر و معنی در صورت لزوم برای قسمت خوانده شده را تک تک بازگو می کنند.																					
دبیر توضیح می دهد که لازم نیست برای هر قسمت همه پاسخ دهند. هرکجا که نظری جدید دارید یا نظری دارید که نظر دوستان را تکمیل می کند ارائه دهید.	دانش آموزان نکات تکراری نمی گویند. یا نکته جدید می گویند. یا نکته را که دوست خود گفته را تکمیل می کنند.																					
دبیر در پایان هر قسمت نکاتی که دانش آموزان از قلم انداخته اند را بیان می کند.	دانش آموزان با مداد توضیحات مورد نظر خود و آنچه را لازم دارند یادداشت می کنند.																					
دبیر شعرخوانی در مکتب حقایق را با لحن صحیح می خواند یا در صورت امکان از خوانشی درست با موسیقی مناسب بهره می برد.	چند تا از دانش آموزان به صورت داوطلب یک بار قسمت قسمت شعرخوانی در مکتب حقایق را مانند آنچه شنیده اند می خوانند.																					
دبیر از دانش آموزان می خواهد جواب سوالات درک و دریافت را آزادانه و با رعایت قوانین از قبل گفته شده بگویند.	دانش آموزان نظرات خود را ارائه می دهند.																					
دبیر در پایان هر قسمت نکاتی که دانش آموزان از قلم انداخته اند را بیان می کند.	دانش آموزان با مداد توضیحات مورد نظر خود و آنچه را لازم دارند یادداشت می کنند.																					
**نکته: دبیر برای هر دانش آموزی با توجه به میزان فعالیت و نظم نمره در نظر می گیرد؛ این کار باعث اهمیت دادن و توجه به کلاس و فعال بودن توسط دانش آموزان می شود.																						
50 دقیقه																						
<table><tr><td>فعالیت های خلاقانه دانش آموزان</td><td>شرکت فعال در گفت و گوی گروهی انجام تحقیقات برای جلسه بعد به صورت دست نویس و خلاصه شده و نموداری شده حل کارگاه درس پژوهی</td></tr></table>			فعالیت های خلاقانه دانش آموزان	شرکت فعال در گفت و گوی گروهی انجام تحقیقات برای جلسه بعد به صورت دست نویس و خلاصه شده و نموداری شده حل کارگاه درس پژوهی																		
فعالیت های خلاقانه دانش آموزان	شرکت فعال در گفت و گوی گروهی انجام تحقیقات برای جلسه بعد به صورت دست نویس و خلاصه شده و نموداری شده حل کارگاه درس پژوهی																					
ج: فعالیت های تکمیلی																						
<table><tr><td rowspan="2">ارزشیابی</td><td>الف: تکوینی (در جریان تدریس) تمرین درست خوانی متن ها و اشعار و در نظر گرفتن نمره یا مثبت و منفی هم فکری با دبیر در قسمت آماده سازی فعالیت و نظم دانش آموزان در گفت و گوی کلاسی</td><td rowspan="2">5 دقیقه</td></tr><tr><td>ب: ارزشیابی تراکمی طرح سوالات زیر: ویژگی های ادبیات تعلیمی و مناظره را نام ببرید؟ مثالی با کمک کتاب بیاورید که طنز جدی در آن وجود دارد؟ تفاوت معنایی افعال را توضیح دهید؟</td></tr></table>			ارزشیابی	الف: تکوینی (در جریان تدریس) تمرین درست خوانی متن ها و اشعار و در نظر گرفتن نمره یا مثبت و منفی هم فکری با دبیر در قسمت آماده سازی فعالیت و نظم دانش آموزان در گفت و گوی کلاسی	5 دقیقه	ب: ارزشیابی تراکمی طرح سوالات زیر: ویژگی های ادبیات تعلیمی و مناظره را نام ببرید؟ مثالی با کمک کتاب بیاورید که طنز جدی در آن وجود دارد؟ تفاوت معنایی افعال را توضیح دهید؟																
ارزشیابی	الف: تکوینی (در جریان تدریس) تمرین درست خوانی متن ها و اشعار و در نظر گرفتن نمره یا مثبت و منفی هم فکری با دبیر در قسمت آماده سازی فعالیت و نظم دانش آموزان در گفت و گوی کلاسی	5 دقیقه																				
	ب: ارزشیابی تراکمی طرح سوالات زیر: ویژگی های ادبیات تعلیمی و مناظره را نام ببرید؟ مثالی با کمک کتاب بیاورید که طنز جدی در آن وجود دارد؟ تفاوت معنایی افعال را توضیح دهید؟																					

3 دقیقه	در باره مناظره نتیجه گیری کنند. ادبیات تعلیمی را با انواع ادبی دیگر مقایسه کنند. بفهمند بعضی از افعال در معانی مختلف می آیند.	جمع بندی و ساخت دانش جدید
1 دقیقه	کارگاه درس پژوهی را انجام دهند. به سوالات ارزشیابی تراکمی پاسخ دهند. موضوع تحقیق برای جلسه بعد: (ادبیات پایداری یا مقاومت؟ عارف قزوینی و فرخی یزدی؟ مجاز، تلمیح، کنایه؟ غزل اجتماعی؟ حذف نهاد و مفعول به قرینه لفظی)	تعیین تکالیف و اقدامات بعدی
1 دقیقه	کتاب «دستور زبان» دکتر هامون سبطی کتاب «دستور زبان فارسی متوسطه» دکتر مرتضی نادری پیکر کتاب «قرابت معنایی» دکتر هامون سبطی کتاب «آرایه های ادبی (قالب های شعر، بیان و بدیع)» دکتر روح الله هادی _ سال سوم آموزش متوسطه _ سال انتشار 1389 کتاب «تاریخ ادبیات در ایران» دکتر ذبیح الله صفا	معرفی منابع